UNIT 03 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Hidup Bermoral Pemangkin Kesejahteraan

Berstruktur dan esei pendek

Mempelajari moral membantu kita membuat keputusan yang menjaga kesejahteraan diri dan orang lain. Unit ini menghubungkan pembelajaran dengan cara hidup harian, bukan hanya jawapan dalam peperiksaan. Aiden akan membandingkan perlakuan, meneliti manfaat yang munasabah dan menjalankan amalan kecil secara konsisten. Kita juga belajar menghargai kemajuan tanpa menganggap tindakan baik menjamin semua masalah hilang.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M3S01 | 3.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.1

Semasa memilih giliran menggunakan komputer kelas, beberapa murid hanya memikirkan kerja sendiri. Guru meminta mereka menggunakan pembelajaran moral untuk menilai keputusan.

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu dipertimbangkan. [2 markah]

(b) Jelaskan dua kepentingan pembelajaran moral dalam situasi ini. [4 markah]

M3S02 | 3.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.1

Wen mahu menghafal nilai untuk ujian tetapi berkata bahawa nilai tidak diperlukan ketika bermain atau membantu keluarga.

(a) Nyatakan dua keadaan di luar ujian yang memerlukan pertimbangan moral. [2 markah]

(b) Jelaskan kepentingan moral bagi setiap keadaan yang dinyatakan. [4 markah]

M3S03 | 3.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.2

Kedua-dua kumpulan terlupa menyiapkan satu label pameran. Kumpulan A memaklumkan guru dan menyiapkannya. Kumpulan B mendakwa label sudah siap tetapi hilang tanpa menyemak.

(a) Nyatakan satu persamaan dan satu perbezaan tindakan kedua-dua kumpulan. [2 markah]

(b) Bandingkan dua kesan yang mungkin timbul daripada respons kumpulan A dan B. [4 markah]

M3S04 | 3.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.2

Nisa meminjam bahan selepas meminta izin. Rakannya mengambil bahan yang sama jenis tanpa bertanya kerana mahu cepat menyiapkan kerja.

(a) Nyatakan dua perkara yang boleh dibandingkan dalam tindakan mereka. [2 markah]

(b) Jelaskan dua alasan mengapa kecepatan sahaja tidak cukup untuk membenarkan tindakan mengambil tanpa izin. [4 markah]

M3S05 | 3.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.1, 1.3.3

Kelas membuat aturan memulangkan bahan ke bekas berlabel selepas aktiviti. Minggu berikutnya, murid lebih mudah mencari bahan dan masa persediaan menjadi lebih singkat.

(a) Nyatakan dua manfaat yang disebut dalam rangsangan. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab manfaat itu berkaitan dengan amalan bermoral. [4 markah]

M3S06 | 3.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

Ahli kumpulan saling mendengar dan memberikan alasan dengan sopan. Mereka masih belum bersetuju tentang warna poster tetapi telah memahami tujuan setiap cadangan.

(a) Nyatakan dua manfaat yang sudah berlaku walaupun keputusan belum dibuat. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab perbezaan pendapat tidak semestinya bermakna amalan moral gagal. [4 markah]

M3S07 | 3.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

Hana membantu menyusun bahan dan berasa letih tetapi puas hati. Dia juga mendapati bahawa dua bekas belum mempunyai label yang jelas.

(a) Nyatakan dua perkara jujur yang patut dimasukkan dalam refleksi Hana. [2 markah]

(b) Jelaskan satu manfaat yang boleh dihargai dan satu pembaikan yang perlu dibuat, masing-masing dengan alasan. [4 markah]

M3S08 | 3.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

Catatan tiga hari menunjukkan Amir berjaya memulangkan alat pada hari pertama dan ketiga. Pada hari kedua, dia terlupa kerana sesi belajar berakhir lebih awal.

(a) Nyatakan dua fakta yang patut dikekalkan dalam refleksi. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab Amir perlu mencatat kejayaan serta halangan. [4 markah]

M3S09 | 3.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.4

Anda mahu mengamalkan tanggungjawab mengemas bahan sendiri selepas ulang kaji. Anda hanya mempunyai masa singkat sebelum aktiviti keluarga bermula.

(a) Nyatakan dua ciri sasaran yang realistik untuk keadaan ini. [2 markah]

(b) Rancang dua langkah pelaksanaan dan jelaskan tujuan setiap langkah. [4 markah]

M3S10 | 3.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.4, 1.3.3

Kumpulan ingin memastikan semua ahli mendapat peluang menyumbang idea. Dua ahli biasanya lebih cepat bercakap, manakala ahli lain lebih selesa menulis dahulu.

(a) Nyatakan dua cara penyertaan yang boleh digunakan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua langkah untuk melaksanakan peluang adil dan jelaskan sebabnya. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M3E01 | 3.1

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.1

Sekolah meminta murid menerangkan bagaimana Pendidikan Moral berguna dalam kehidupan, termasuk di rumah, bersama rakan dan ketika menjalankan tugas.

Huraikan empat kepentingan mempelajari moral. Berikan satu contoh atau penjelasan bagi setiap kepentingan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M3E02 | 3.2

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.2

Dua pasukan berkongsi bahan. Pasukan A meminta izin, mengikut giliran, melaporkan kerosakan dan memulangkan bahan. Pasukan B mengambil tanpa bertanya, memotong giliran, menyembunyikan kerosakan dan meninggalkan bahan merata-rata.

Buat empat perbandingan perlakuan kedua-dua pasukan. Bagi setiap perbandingan, jelaskan satu kesan yang munasabah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M3E03 | 3.3

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

Selepas beberapa minggu mengamalkan giliran, laporan jujur dan penjagaan bahan, kumpulan anda berasa kerja bersama lebih teratur. Namun, masih terdapat perbezaan pendapat.

Huraikan empat manfaat amalan bermoral yang boleh dihargai oleh kumpulan. Jelaskan bagaimana setiap manfaat terhasil.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M3E04 | 3.4

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

Dalam aktiviti mengemas sudut belajar, beberapa bahan sudah tersusun tetapi dua bekas masih mengelirukan. Seorang peserta berasa puas hati, seorang lagi penat. Anda perlu menyediakan refleksi kumpulan yang jujur.

Huraikan empat perkara dalam refleksi: satu kemajuan, satu manfaat, satu pengakuan tentang perasaan berbeza dan satu pembaikan. Jelaskan setiap perkara.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M3E05 | 3.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.4

Anda mahu membina tabiat memulangkan bahan belajar yang dipinjam. Rutin perlu sesuai dengan jadual sekolah dan keluarga serta dapat dilaksanakan tanpa merekod maklumat peribadi orang lain.

Rancang empat langkah amalan harian yang realistik. Jelaskan tujuan setiap langkah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M3S01 | 3.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.1

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu dipertimbangkan.

Contoh jawapan

Keperluan murid lain yang turut menggunakan komputer. Kesan aturan giliran terhadap peluang semua pengguna.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Keperluan murid lain yang turut menggunakan komputer.

☐ P2 (1 markah): Kesan aturan giliran terhadap peluang semua pengguna.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S01 (b) Jelaskan dua kepentingan pembelajaran moral dalam situasi ini.

Contoh jawapan

Moral membantu mengenal pasti hak dan keperluan pihak lain. Murid tidak membuat keputusan berdasarkan keuntungan diri sahaja. Moral membantu memberikan alasan bagi aturan yang adil. Perbincangan boleh menumpukan keperluan serta kesan, bukan desakan semata-mata.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Moral membantu mengenal pasti hak dan keperluan pihak lain.

☐ P2 (1 markah): Murid tidak membuat keputusan berdasarkan keuntungan diri sahaja.

☐ P3 (1 markah): Moral membantu memberikan alasan bagi aturan yang adil.

☐ P4 (1 markah): Perbincangan boleh menumpukan keperluan serta kesan, bukan desakan semata-mata.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S02 | 3.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.1

(a) Nyatakan dua keadaan di luar ujian yang memerlukan pertimbangan moral.

Contoh jawapan

Berkongsi alat permainan mengikut giliran. Melaksanakan tugas keluarga yang telah dipersetujui.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Berkongsi alat permainan mengikut giliran.

☐ P2 (1 markah): Melaksanakan tugas keluarga yang telah dipersetujui.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S02 (b) Jelaskan kepentingan moral bagi setiap keadaan yang dinyatakan.

Contoh jawapan

Pertimbangan moral membantu menjaga peluang pengguna lain. Giliran adil membolehkan semua peserta bermain tanpa dirampas haknya. Pertimbangan moral membantu menepati tanggungjawab bersama. Tugas yang dilaksanakan mengurangkan beban ahli keluarga lain.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pertimbangan moral membantu menjaga peluang pengguna lain.

☐ P2 (1 markah): Giliran adil membolehkan semua peserta bermain tanpa dirampas haknya.

☐ P3 (1 markah): Pertimbangan moral membantu menepati tanggungjawab bersama.

☐ P4 (1 markah): Tugas yang dilaksanakan mengurangkan beban ahli keluarga lain.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S03 | 3.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.2

(a) Nyatakan satu persamaan dan satu perbezaan tindakan kedua-dua kumpulan.

Contoh jawapan

Persamaan: kedua-duanya terlupa menyiapkan satu label. Perbezaan: A mengaku dan membaiki, manakala B memberikan dakwaan yang tidak disemak.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Persamaan: kedua-duanya terlupa menyiapkan satu label.

☐ P2 (1 markah): Perbezaan: A mengaku dan membaiki, manakala B memberikan dakwaan yang tidak disemak.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S03 (b) Bandingkan dua kesan yang mungkin timbul daripada respons kumpulan A dan B.

Contoh jawapan

Respons A memberi maklumat sebenar kepada guru. Guru dapat membantu pembaikan berdasarkan masalah yang berlaku. Respons B boleh mengelirukan pihak yang membantu. Masa mungkin terbuang mencari label yang sebenarnya belum disiapkan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Respons A memberi maklumat sebenar kepada guru.

☐ P2 (1 markah): Guru dapat membantu pembaikan berdasarkan masalah yang berlaku.

☐ P3 (1 markah): Respons B boleh mengelirukan pihak yang membantu.

☐ P4 (1 markah): Masa mungkin terbuang mencari label yang sebenarnya belum disiapkan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S04 | 3.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.2

(a) Nyatakan dua perkara yang boleh dibandingkan dalam tindakan mereka.

Contoh jawapan

Sama ada pemilik diberi peluang memberikan izin. Sama ada keperluan pemilik dipertimbangkan sebelum barang digunakan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sama ada pemilik diberi peluang memberikan izin.

☐ P2 (1 markah): Sama ada keperluan pemilik dipertimbangkan sebelum barang digunakan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S04 (b) Jelaskan dua alasan mengapa kecepatan sahaja tidak cukup untuk membenarkan tindakan mengambil tanpa izin.

Contoh jawapan

Pemilik masih berhak menentukan penggunaan barangnya. Masa yang singkat tidak menghapuskan hak tersebut. Pemilik mungkin memerlukan bahan pada waktu itu. Pengambilan tanpa bertanya boleh mengganggu tugas orang lain.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pemilik masih berhak menentukan penggunaan barangnya.

☐ P2 (1 markah): Masa yang singkat tidak menghapuskan hak tersebut.

☐ P3 (1 markah): Pemilik mungkin memerlukan bahan pada waktu itu.

☐ P4 (1 markah): Pengambilan tanpa bertanya boleh mengganggu tugas orang lain.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S05 | 3.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.1, 1.3.3

(a) Nyatakan dua manfaat yang disebut dalam rangsangan.

Contoh jawapan

Bahan lebih mudah dicari. Masa persediaan menjadi lebih singkat.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bahan lebih mudah dicari.

☐ P2 (1 markah): Masa persediaan menjadi lebih singkat.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S05 (b) Jelaskan dua sebab manfaat itu berkaitan dengan amalan bermoral.

Contoh jawapan

Murid bertanggungjawab memulangkan bahan ke tempat yang dipersetujui. Pengguna seterusnya tidak perlu mencari barang yang ditinggalkan merata-rata. Murid mengambil kira keperluan bersama. Ruang yang teratur membantu kelas menggunakan masa dengan lebih baik.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Murid bertanggungjawab memulangkan bahan ke tempat yang dipersetujui.

☐ P2 (1 markah): Pengguna seterusnya tidak perlu mencari barang yang ditinggalkan merata-rata.

☐ P3 (1 markah): Murid mengambil kira keperluan bersama.

☐ P4 (1 markah): Ruang yang teratur membantu kelas menggunakan masa dengan lebih baik.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S06 | 3.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

(a) Nyatakan dua manfaat yang sudah berlaku walaupun keputusan belum dibuat.

Contoh jawapan

Ahli dapat menyampaikan alasan dengan sopan. Ahli memahami tujuan cadangan orang lain.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Ahli dapat menyampaikan alasan dengan sopan.

☐ P2 (1 markah): Ahli memahami tujuan cadangan orang lain.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S06 (b) Jelaskan dua sebab perbezaan pendapat tidak semestinya bermakna amalan moral gagal.

Contoh jawapan

Hormat tidak memerlukan semua orang mempunyai pilihan sama. Ahli boleh mengekalkan pandangan sambil mendengar orang lain. Perbincangan ialah proses mencari keputusan berasas. Pemahaman alasan boleh membantu persetujuan atau kompromi pada langkah seterusnya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hormat tidak memerlukan semua orang mempunyai pilihan sama.

☐ P2 (1 markah): Ahli boleh mengekalkan pandangan sambil mendengar orang lain.

☐ P3 (1 markah): Perbincangan ialah proses mencari keputusan berasas.

☐ P4 (1 markah): Pemahaman alasan boleh membantu persetujuan atau kompromi pada langkah seterusnya.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S07 | 3.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

(a) Nyatakan dua perkara jujur yang patut dimasukkan dalam refleksi Hana.

Contoh jawapan

Perasaan letih dan puas hati selepas membantu. Masih terdapat dua bekas yang memerlukan label jelas.

Semak isi penting

□ P1 (1 markah): Perasaan letih dan puas hati selepas membantu.

□ P2 (1 markah): Masih terdapat dua bekas yang memerlukan label jelas.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S07 (b) Jelaskan satu manfaat yang boleh dihargai dan satu pembaikan yang perlu dibuat, masing-masing dengan alasan.

Contoh jawapan

Hana boleh menghargai bahan yang telah disusun. Susunan itu memudahkan pengguna mendapatkan bahan yang diperlukan. Hana boleh berbincang untuk menyediakan label bagi dua bekas. Label jelas mengurangkan kekeliruan dalam penggunaan seterusnya.

Semak isi penting

□ P1 (1 markah): Hana boleh menghargai bahan yang telah disusun.

□ P2 (1 markah): Susunan itu memudahkan pengguna mendapatkan bahan yang diperlukan.

□ P3 (1 markah): Hana boleh berbincang untuk menyediakan label bagi dua bekas.

□ P4 (1 markah): Label jelas mengurangkan kekeliruan dalam penggunaan seterusnya.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S08 | 3.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

(a) Nyatakan dua fakta yang patut dikekalkan dalam refleksi.

Contoh jawapan

Amir berjaya pada hari pertama dan ketiga. Amir terlupa pada hari kedua apabila sesi berakhir lebih awal.

Semak isi penting

□ P1 (1 markah): Amir berjaya pada hari pertama dan ketiga.

□ P2 (1 markah): Amir terlupa pada hari kedua apabila sesi berakhir lebih awal.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S08 (b) Jelaskan dua sebab Amir perlu mencatat kejayaan serta halangan.

Contoh jawapan

Kejayaan menunjukkan tindakan yang sudah dapat diamalkan. Amir boleh menghargai kemajuan dan mengenal pasti rutin yang membantu. Halangan menunjukkan keadaan yang menyebabkan amalan terlepas. Amir boleh menambah semakan sebelum sesi tamat walaupun waktunya berubah.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kejayaan menunjukkan tindakan yang sudah dapat diamalkan.

☐ P2 (1 markah): Amir boleh menghargai kemajuan dan mengenal pasti rutin yang membantu.

☐ P3 (1 markah): Halangan menunjukkan keadaan yang menyebabkan amalan terlepas.

☐ P4 (1 markah): Amir boleh menambah semakan sebelum sesi tamat walaupun waktunya berubah.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S09 | 3.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.4

(a) Nyatakan dua ciri sasaran yang realistik untuk keadaan ini.

Contoh jawapan

Tugas khusus dan kecil seperti menyusun bahan sendiri. Masa pelaksanaan yang singkat serta dipersetujui dengan keluarga.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tugas khusus dan kecil seperti menyusun bahan sendiri.

☐ P2 (1 markah): Masa pelaksanaan yang singkat serta dipersetujui dengan keluarga.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S09 (b) Rancang dua langkah pelaksanaan dan jelaskan tujuan setiap langkah.

Contoh jawapan

Sediakan senarai ringkas bahan yang perlu dipulangkan atau disusun. Senarai membantu mengingati perkara utama tanpa tugas menjadi terlalu besar. Mulakan semakan beberapa minit sebelum aktiviti keluarga. Masa yang dirancang membolehkan tugas disiapkan tanpa mengganggu komitmen seterusnya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sediakan senarai ringkas bahan yang perlu dipulangkan atau disusun.

☐ P2 (1 markah): Senarai membantu mengingati perkara utama tanpa tugas menjadi terlalu besar.

☐ P3 (1 markah): Mulakan semakan beberapa minit sebelum aktiviti keluarga.

☐ P4 (1 markah): Masa yang dirancang membolehkan tugas disiapkan tanpa mengganggu komitmen seterusnya.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S10 | 3.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.4, 1.3.3

(a) Nyatakan dua cara penyertaan yang boleh digunakan.

Contoh jawapan

Bercakap mengikut giliran. Menulis idea dahulu sebelum berkongsi.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bercakap mengikut giliran.

☐ P2 (1 markah): Menulis idea dahulu sebelum berkongsi.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S10 (b) Cadangkan dua langkah untuk melaksanakan peluang adil dan jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Sediakan masa berfikir serta giliran ringkas. Ahli mempunyai ruang menyediakan dan menyampaikan idea tanpa dipintas. Benarkan idea bertulis dibaca oleh pemiliknya atau wakil dengan izin. Cara ini menghormati keselesaan ahli sambil memastikan ideanya dipertimbangkan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sediakan masa berfikir serta giliran ringkas.

☐ P2 (1 markah): Ahli mempunyai ruang menyediakan dan menyampaikan idea tanpa dipintas.

☐ P3 (1 markah): Benarkan idea bertulis dibaca oleh pemiliknya atau wakil dengan izin.

☐ P4 (1 markah): Cara ini menghormati keselesaan ahli sambil memastikan ideanya dipertimbangkan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3E01 | 3.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.1

Huraikan empat kepentingan mempelajari moral. Berikan satu contoh atau penjelasan bagi setiap kepentingan.

Contoh jawapan

Pendidikan Moral membantu murid menilai pilihan dengan lebih berasas. Apabila rakan mengajak melakukan sesuatu, murid boleh mempertimbangkan sebab dan kesannya sebelum bersetuju. Keputusan tidak perlu dibuat kerana tekanan sahaja.

Pembelajaran ini juga membina tanggungjawab. Di rumah, murid memahami bahawa tugas yang dipersetujui membantu ahli keluarga lain. Menyiapkan tugas sendiri mengurangkan beban bersama dan menunjukkan komitmen yang boleh dipercayai.

Selain itu, moral membantu menjaga hubungan yang saling menghormati. Murid belajar mendengar pendapat berbeza serta menyatakan bantahan dengan sopan. Mereka tidak perlu menghina seseorang untuk mempertahankan pandangan.

Akhirnya, moral mendorong pembaikan kesilapan. Murid boleh mengaku apabila tersilap, memaklumkan pihak terlibat dan membantu membetulkan kesannya. Kepentingan ini menunjukkan bahawa pembelajaran moral bukan sekadar hafalan untuk ujian, tetapi panduan yang digunakan dalam kehidupan sebenar.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Membantu menilai pilihan.

☐ H1 (1 markah): Murid dapat membandingkan sebab dan kesan sebelum menerima ajakan rakan.

☐ F2 (1 markah): Membina tanggungjawab.

☐ H2 (1 markah): Murid memahami kepentingan melaksanakan tugas yang dipersetujui.

☐ F3 (1 markah): Menjaga hubungan yang saling menghormati.

☐ H3 (1 markah): Murid belajar mendengar pandangan berbeza tanpa menghina.

☐ F4 (1 markah): Mendorong pembaikan kesilapan.

☐ H4 (1 markah): Murid boleh mengaku dan merancang tindakan membetulkan akibat.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M3E02 | 3.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.2

Buat empat perbandingan perlakuan kedua-dua pasukan. Bagi setiap perbandingan, jelaskan satu kesan yang munasabah.

Contoh jawapan

Pasukan A meminta izin sebelum menggunakan bahan, manakala pasukan B mengambilnya tanpa bertanya. Permintaan izin menjaga hak pemilik menentukan penggunaan barang. Tindakan B boleh mengganggu pemilik yang turut memerlukan bahan itu.

Pasukan A mengikut giliran, sedangkan pasukan B memotong giliran. Aturan yang dipatuhi membantu peluang pengguna lebih teratur dan mengurangkan perebutan bahan yang terhad.

Pasukan A juga melaporkan kerosakan, tetapi pasukan B menyembunyikannya. Maklumat yang jujur membolehkan pihak bertanggungjawab merancang pembaikan. Penyembunyian boleh menyebabkan orang lain terus menggunakan bahan tanpa mengetahui keadaannya.

Akhirnya, pasukan A memulangkan bahan, manakala pasukan B meninggalkannya merata-rata. Pemulangan memudahkan pengguna seterusnya mencari bahan. Perbandingan ini menilai perbuatan pasukan, bukannya melabel ahli pasukan B sebagai manusia yang tidak boleh berubah.

Semak isi penting

- ☐ F1 (1 markah): A meminta izin manakala B mengambil tanpa bertanya.
- ☐ H1 (1 markah): A menjaga hak pemilik sementara tindakan B boleh mengganggu keperluannya.
- ☐ F2 (1 markah): A mengikut giliran manakala B memotong giliran.
- ☐ H2 (1 markah): Peluang pengguna lebih teratur dengan tindakan A.
- ☐ F3 (1 markah): A melaporkan kerosakan manakala B menyembunyikannya.
- ☐ H3 (1 markah): Maklumat jujur A membolehkan pembaikan dirancang.
- ☐ F4 (1 markah): A memulangkan bahan manakala B meninggalkannya merata-rata.
- ☐ H4 (1 markah): Pengguna seterusnya lebih mudah mendapatkan bahan yang dijaga oleh A.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M3E03 | 3.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

Huraikan empat manfaat amalan bermoral yang boleh dihargai oleh kumpulan. Jelaskan bagaimana setiap manfaat terhasil.

Contoh jawapan

Kumpulan boleh menghargai kepercayaan yang semakin terbina. Apabila laporan disampaikan dengan jujur, ahli mengetahui kemajuan sebenar serta bahagian yang memerlukan bantuan. Mereka boleh membuat rancangan berdasarkan maklumat yang lebih tepat.

Peluang penyertaan juga menjadi lebih adil. Aturan giliran memberi ruang kepada ahli yang sebelum ini kurang sempat menyumbang. Lebih banyak pandangan dapat dipertimbangkan sebelum keputusan dibuat.

Selain itu, penggunaan bahan menjadi lebih teratur. Bahan yang dijaga dan dipulangkan mengikut persetujuan mudah digunakan oleh ahli seterusnya. Masa tidak banyak terbuang untuk mencari atau menyusun semula.

Akhirnya, bahasa sopan membantu kumpulan membincangkan perbezaan pendapat. Ahli boleh meneliti alasan tanpa menghina individu. Amalan bermoral tidak menjamin semua pandangan menjadi sama, tetapi menyediakan cara yang lebih menghormati untuk mengurus perbezaan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kepercayaan terhadap maklumat bertambah.

☐ H1 (1 markah): Laporan jujur menunjukkan kemajuan serta keperluan bantuan sebenar.

☐ F2 (1 markah): Peluang penyertaan lebih adil.

☐ H2 (1 markah): Giliran memberi ruang kepada ahli yang sebelum ini kurang menyumbang.

☐ F3 (1 markah): Penggunaan bahan lebih teratur.

☐ H3 (1 markah): Penjagaan dan pemulangan memudahkan ahli seterusnya bekerja.

☐ F4 (1 markah): Perbezaan pendapat lebih mudah dibincangkan.

☐ H4 (1 markah): Bahasa sopan menumpukan hujah dan mengurangkan penghinaan peribadi.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M3E04 | 3.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

Huraikan empat perkara dalam refleksi: satu kemajuan, satu manfaat, satu pengakuan tentang perasaan berbeza dan satu pembaikan. Jelaskan setiap perkara.

Contoh jawapan

Refleksi kumpulan perlu mengakui kemajuan yang benar-benar berlaku. Beberapa bahan telah disusun, maka sebahagian tugas sudah dilaksanakan. Kami boleh menghargai usaha tersebut tanpa mendakwa semua kerja telah selesai.

Manfaatnya ialah bahan yang tersusun lebih mudah dicari oleh pengguna seterusnya. Mereka boleh menyediakan kerja dengan lebih cepat dan tidak perlu mencari barang yang sama di banyak tempat.

Refleksi juga perlu menerima perasaan berbeza. Seorang peserta berpuas hati, manakala seorang lagi penat selepas membantu. Kedua-dua pengalaman boleh diterangkan dengan jujur tanpa memaksa semua orang menyatakan kegembiraan yang sama.

Sebagai pembaikan, kumpulan perlu menyediakan label jelas bagi dua bekas yang masih mengelirukan. Langkah ini terus menangani masalah yang diperhatikan. Refleksi yang seimbang menghargai manfaat sambil mengakui kerja yang masih perlu dilakukan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Akui kemajuan bahan yang sudah tersusun.

☐ H1 (1 markah): Kemajuan itu menunjukkan sebahagian tugas benar-benar dilaksanakan.

☐ F2 (1 markah): Hargai kemudahan mencari bahan yang tersusun.

☐ H2 (1 markah): Pengguna seterusnya dapat menyediakan kerja dengan lebih cepat.

☐ F3 (1 markah): Terima perasaan puas hati dan penat.

☐ H3 (1 markah): Peserta boleh mengalami emosi atau keadaan diri yang berbeza selepas membantu.

☐ F4 (1 markah): Sediakan label jelas bagi dua bekas yang mengelirukan.

☐ H4 (1 markah): Pembaikan itu menangani masalah yang masih terlihat dalam aktiviti.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M3E05 | 3.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.4

Rancang empat langkah amalan harian yang realistik. Jelaskan tujuan setiap langkah.

Contoh jawapan

Saya akan menetapkan sasaran khusus untuk memulangkan bahan selepas setiap sesi belajar. Sasaran ini lebih mudah disemak daripada janji umum untuk menjadi lebih bertanggungjawab. Saya juga akan memastikan tempoh pinjaman dipersetujui pemilik.

Kemudian, saya menyediakan peringatan ringkas berhampiran buku yang digunakan. Sebelum menutup buku, saya akan menyemak bahan pinjaman. Peringatan itu menghubungkan tugas dengan rutin yang sudah berlaku setiap hari.

Saya akan mencatat pelaksanaan sebenar, termasuk hari yang terlepas. Catatan hanya berkaitan tindakan sendiri dan tidak memerlukan nama atau maklumat peribadi rakan. Kejujuran membantu saya memahami kemajuan serta halangan.

Akhirnya, saya akan membaiki halangan dan meminta sokongan penjaga jika diperlukan. Contohnya, saya boleh mengubah masa semakan apabila jadual berubah. Matlamatnya ialah membina amalan konsisten, bukan mendakwa saya tidak akan tersilap lagi.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Pilih sasaran khusus memulangkan bahan selepas sesi belajar.

☐ H1 (1 markah): Sasaran jelas membolehkan tindakan disemak.

☐ F2 (1 markah): Sediakan peringatan pada tempat yang sesuai.

☐ H2 (1 markah): Peringatan menghubungkan tugas dengan rutin yang sedia ada.

☐ F3 (1 markah): Catat pelaksanaan sebenar termasuk hari terlepas.

☐ H3 (1 markah): Catatan jujur membantu mengenal pasti kemajuan dan halangan.

☐ F4 (1 markah): Baiki halangan serta teruskan amalan dengan sokongan jika perlu.

☐ H4 (1 markah): Pelarasan membantu membina kesinambungan tanpa janji kesempurnaan.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.